

K L Z

DUGÓ TÖRTÉNETE

L D (DUGÓ) ELMONDÁSA ALAPJÁN

Fordította: P G

1

Akinek van mersze hozzá, olvassa el ezt a szörnyű történetet, amely arról szól, ami ifjúkoromban velem történt. Akinek nincs elég bátorsága, lapozzon tovább, aztán menjen ki a konyhába, és vegyen magának fagylaltot a frizsiderből.

Vicces név a Dugó, mit lehet tenni, amolyan vicces ember vagyok, szeretem a humort, a mókát, és annak ellenére, hogy időközben dédnagypapa lettem, mind a mai napig megmaradtam ilyennek. De a történetem nem megmosolyogni való.

Magyarországon születtem, 1930-ban.

Amikor még kicsi voltam, Amerikából érkeztek hozzánk vendégek. G rokonai. Ismerik G ? Nem? Zsidó szomszédaink, közel laktak hozzánk, a Debreceni utca végén, a vasúti sorompó mellett. A látogatók azért jöttek, hogy gyereket találjanak, akit örökbe fogadhatnak. A faüzem-tulajdonos, jó módú G házaspár jól ismerte szüleimet, és bennünket is, gyerekeket. Annak idején, amikor a házunkat építettük, náluk vásároltuk a gerendákat. Felfigyeltek rám.

Amerikai vendégek! Kedves kis csirkefogó voltam, megtetszettem nekik. Szerettek volna magukkal vinni az Egyesült Államokba, hogy mindazzal ellássanak, amit a gazdag Amerika csak nyújtani képes. Gyerektelenek voltak. Igaz, anyám megkínálta őket innivalóval, az azonban eszébe sem jutott, hogy nekik adjon. De a látogatók nem tárgítottak, egészen addig, amíg apám ki nem jelentette: „ha húsz gyerekem lenne, ezt akkor sem adnám”. És amikor a vendégek tovább kötötték az ebet a karóhoz, még hozzátette: „egyiket sem!”

Négyen voltunk testvérek: S| bátyám, utána én következtem. Az eredeti nevem D volt, illetve Á| D Mire másfél éves lettem, megszületett R, utána pedig a kis E. R remekül kijöttünk. Aranyos, fehér bőrű, és hosszú, fekete, göndör hajú kislány volt. Kancsinak hívtuk, mert kicsit bandzsított. Kedvesen, játékosan. Ilyen volt.

Nyíregyházán laktunk. Az élet egyáltalán nem tűnt nekem akkoriban komplikáltnak, hiszen volt anyám, apám, és voltak barátaim is. Anyám a környék bundáskenyér-specialistája volt. Finom étel, tojásban kirántott kenyérszelet. Apám talmudtudós volt, megélhetését a Shell cég könyvelőjeként kereste meg, amely az egész világra kiterjedő amerikai nagyvállalat. Szombatonként apámmal és bátyámmal a „Héder” melletti kis imaházba jártunk imádkozni. Ünnepeken mi áldottuk meg a gyülekezetet, mivel koheniták vagyunk. Gyerekek voltunk, s amikor már untuk az imádkozást, egymás tekintetét kerestük a barátaimmal: T... H, aki egy kicsit idősebb volt nálam, és a két H gyerekekkel. Az ő szüleiknek sörgyárunk volt, de nem azért barátkoztam velük.

A felnőttek kedveskedve csipkedtek az arcomba, miközben D nevemet D vagy Dugyóra forgatták ki.

De messze földön híres nevemet, a Dugót T csecsemőjétől kaptam. Ez a gyerek is, mint minden Taub, egy kicsit szomszéd volt, meg egy kicsit rokon is. Masszív felépítése miatt mindenki csak Buckónak hívta. Kis, kövérkés kezeivel rám mutatott, és azt mondta: „Dugó!”, „Dugó!”. Még nem tudta kimondani, hogy „Dugyó”. Így lettem Dugó, és maradtam az mind a mai napig, mindörökre. Anyámnak és apámnak jutott a megtiszteltetés, hogy a kis vasgyúró a körülmetélési szertartás során az ölükben tartsák, majd átadják a körülmetélőnek. Minden évben, Jóm Kipur előtt áldozati szárnyast küldtünk neki. Ha megéri a 13-ik születésnapját, imaszíjakat is kapott volna.

A legtöbb ismerős zsidó a központban, a templom körül lakott, mi pedig a város végén, a vasútállomás mellett éltünk, nem zsidó környezetben. Nálunk a keresztény üzletek kirakataiban vastag, lóhúsból készült kolbászok csalogatták a vevőket.

Sarokházban laktunk, amely kilencvenfokos szögben állt két, forgalmas utca találkozásánál. Sok ember megfordult arrafelé. Ma az ilyen épületekben bankok vannak. Szüleim kiváló kereskedőérzékről tettek tanúbizonyságot, amikor fűszerüzletet nyitottak ott, amely remekül bevált. A nagyszoba külső falára ajtót vágtak, az vezetett kintről a boltunkba. A fűszerüzlet kitűnő dolog: a szüleid nehezen dolgoznak, te meg a testvéreiddel betérsz oda, és édességgel a kézben távozol. Lisztet, sót, meg cukrot árultunk, és almaszeleteket, amelyeket magunk szárítottunk. Susinka volt a neve. Hatalmas zacskókat töltöttünk meg susinkával. Ilyen kiváló minőségű szárított almaszeleteket manapság talán csak a bio üzletekben kapni. De cégünk legismertebb árucikke kétségkívül a citromos nápolyi volt. A vevők imádták. Sokba került, nekünk, gyerekeknek nem is jutott belőle. Évente egyetlen alkalommal ehettünk citromos nápolyit korlátozás nélkül: Pészách közeledtével. Ünnepe előtt felfalhattuk az egész megmaradt készletet, mivel Pészáchkor az nem számított kósernek...

Mindenfelől érkeztek hozzánk vevők, zsidók és keresztények, mindenki a L fűszerüzletből akart vásárolni. L volt a családnevünk. A szüleim jó viszonyban álltak az emberekkel, remekül kijöttek velük.

„Minek van ilyen csodálatos illata?” – faggatta anyámat szombatoként V keresztény szomszédasszonyunk. „Bab, gríz, és töltött nyak? Micsoda remek étel!” Igyekezett megfejtetni a sóletkészítés titkát, amelyet anyám már pénteken a kályhába tett, hogy melegen tartsa, s amelyből mindig szomszédját is bőségesen megkínálta. Aki figyelemmel kíséri a történetet, rájöhetett, hogy a magyar-zsidók nem tesznek burgonyát a sóletbe.

Mindenki ismerte anyámat és apámat, valamint Etelt, anyám húgát, aki vállvetve dolgozott velük. Egyetlen gyermeke izomgyengesége miatt enyhén mozgássérült volt, az esze azonban úgy vágott, mint a borotva. Természetesen rokonom volt ő is, az unokaöcsém.

Anyámat G hívták, apámat M. Ha a két nevet összeboronáljuk, G M lesz belőle. Így hívták Izrael negyedik miniszterelnök asszonyát.

2

Második fejezet

Anyám magas és vékony nő volt, tele energiával. Fejét kendővel kötötte be, mint férjes asszonyokhoz illik. Próbálom megerőltetni emlékezetemet, hogy rájöjjek, milyen színű volt a szeme? Barna, mint a húgomé, Kancsié, vagy kékeszöld, mint az enyém? Egy biztos: az állán kedves kis gödröcske húzódott. Az állon található gödröcske anyám családjának ismertetőjele volt. Különben P: hívták őket.

P hasonlít a páva szóhoz.

Néhanapján elutaztunk, hogy meglátogathassuk P nagypapát és nagymamát, meg anyám felnőtt testvéreit. Ott is maradtunk egy darabig Hodászon, ahol anyám felnőtt. Nagypapánkat Z Zi (édes nagypapa), nagymamát pedig B: Z (édes nagymama) hívtuk. Jaj volt, ha, ne adj Isten, a Z kifelejtettem a nevükből. Ilyenkor anyám keze villámgyorsan eljár, miközben egyre csak figyelmeztetett, hogy